

MUZYCZNE OPOWIEŚCI (s. 7)

Zajęcia: Barbara Pawlic-Miśkiewicz

KWARTALNIK SPOLECZNO-KULTURALNY POŚWIĘCONY TATAROM W POLSCE I NA ŚWIECIE

PRZEGLĄD TATARSKI

NR 4(56) ROK 1444/2022 (XIV) ISSN 2080-0541

Pismo wydawane dzięki dotacji
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

SZANOWNNI PAŃSTWO,

no cóż, lato przeminęło podobnie jak wcześniej wiosna. Tyle rzeczy się wydarzyło, tyle emocji wstrząsnęło naszym dookólnym światem. Covid pojawia się i znika, maseczki nosimy lub nie, szczepimy się, nie szczepimy, protestujemy (nie protestujemy) przeciwko temu albo czemuś innemu. Ceny wzrosły i pewnie nadal będą się podnosiły. Czymże jednak jest to wszystko wobec nieludzkiej wojny w Ukrainie? Co rusz dowiadujemy się o rosyjskich zbrodniach na ukraińskich cywilach, o torturach, gwałtach, grabieżach, celowym całkowitym rujnowaniu obiektów publicznych, m.in. szpitali, świątyń i szkół. Jaka pozwala na to religia (a raczej jacy kapłani), jakie zasady moralne nakazują? Jakim cudem ludzie, których synowie i ojcowie zginęli (giną i wszystko wskazuje na to, że będą jeszcze ginąć) bezsensowną śmiercią – nie tyle walcząc, co mordując, gwałcąc i kradnąc – mogą spokojnie spać po nocach?

Oto Europa trzeciego dziesięciolecia XXI wieku... Ludzka historia – kolejny raz – nie okazała się nauczycielką życia, cała nauka poszła w las. Żałosny frazes, z którym nikt się nie liczy. Demony znowu nas opętały: jedni opaśli się dobrobytem, któremu wszystko podporządkowano, także rezygnację z istotnych zasad scalających dotąd społeczeństwa, inni, trzymając się z kolei kurczowo wymyślonych przez siebie prawideł, wykorzystują owe pragnienie dobrobytu, aby podporządkować sobie tych pierwszych. Obie strony, niczym jacyś szaleni demiurgowie, pragną ukształtować rzeczywistość na swoją modłę. W dodatku głowy podnoszą następni nawiedzani. Zobaczymy, co przyniesie jesień, tymczasem (piszę te słowa 16 września) Ukraina odbiła część swego terytorium, a Rosjanie szukają chętnych do walki. Podobno niektórzy najeźdźcy uciekają już z Krymu, obawiając się odpowiedzialności wobec prawowitych władz. Krymscy Tatarzy oraz Ukraińcy nie mają wątpliwości, że półwysep do nich wróci – daj Bóg, aby tak było.

Tu zastanowić się warto, jak wówczas potoczą się losy Krymu oraz Ukrainy, a w ich kontekście również Polski i całej zachodniej Europy. No i co stanie się z Rosją, a raczej w ogóle z Federacją Rosyjską. Mało tego, zaistniała sytuacja trzeba wreszcie rozpatrzyć na skalę ogólnoswiatową. Wszędzie bowiem dochodzi do mniejszych lub większych napięć, agresji, wojen. Zapanować nad innymi, narzucić swoje porządki, zagarnąć cudze bogactwo, surowce, resztę zaś zniszczyć, unicestwić, wymordować: oto marzenia na miarę naszych czasów! Prymitywizm rodem z najgorszych mroków średniowiecza. Na jakiej wszakże płaszczyźnie osiągnąć porozumienie, skoro systematycznie niszczone jest opoka, jako jedyna w mniejszym lub większym stopniu ustanawiająca wspólny, ogólnoludzki, system wartości? W formie skrótowej, ale jakże precyzyjnej znajdziemy go w słowach Dekalogu, które przyjęły trzy wielkie religie wywodzące się z pnia Abrahamowego.

Ech... Znowu mnie poniosło, a miałem napisać tylko o Krymie, o tym, że większość tekstów w bieżącym numerze naszego kwartalnika wiąże się z krymskotatarskimi sprawami. Przepraszam, życzę miłej lektury i pozdrawiam serdecznie.

Musa Czachorowski

W NUMERZE:

Wyjazd studyjny	1
Skończyła się nauka	1
Poeci regionów, regiony poezji	2
Porządkowanie mizaru	3
Festiwal Kultury Tatarskiej 2022	3
Wycieczka do Lublina	4
Kuchnie pięciu kultur	5
Za pomyślność ojczyzny	6
Oto tatarskie serca	6
Muzyczne opowieści	7
Z teki Archiwisty	7
Rosyjska agresja jako katastrofa dla ukraińskich muzulmanów	8
Sekrety mentalności	10
Krymskotatarska flaga	12
Krymskotatarskie symbole narodowe	14
W kwestii flagi	16
Poeci Chanatu Krymskiego	18
Taurydzki Muzulmański Zarząd Duchowy	22
Nieoceniony „Terdżiman”	23
Archiwum Szefiki Gasprinskiej	27
Wspomnienia (36)	29

Przegląd Tatarski, kwartalnik społeczno-kulturalny poświęcony Tatarom w Polsce i na świecie

ISSN 2080-0541

Wydawca: Najwyższe Kolegium Muzulmańskie Muzulmańskiego Związku Religijnego w RP
ul. Piastowska 13 F, 15-207 Białystok, tel. +48 85 732 40 23, +48 605 612 137, mzm@poczta.onet.pl, www.mzm.pl

Redaktor naczelny: Musa Çaxarxan Czachorowski, tel. +48 604 136 386, caxarxan@gmail.com

Rada Redakcyjna: Lila Asanowicz, Daniel St. Czachorowski, Michał Łyszczarz, Aleksander Miśkiewicz, Tomasz Miśkiewicz, Krzysztof Edem Mucharski (zdjęcia), Barbara Pawlic-Miśkiewicz (korekta), Dżemila Smajkiewicz-Murman, Halina Szahidewicz

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych. Zastrzega też sobie prawo redagowania i skracania tekstów, zmiany tytułów oraz obróbki zdjęć.

Redakcja nie zawsze zgadza się z poglądami Autorów tekstów.

Skład i druk: Agencja Wydawnicza ARGi s.c., ul. Wodzisławska 16, 52-017 Wrocław, www.argi.pl

Pismo wydawane dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

nakład 500 egz.

FESTIWAL KULTURY TATARSKIEJ 2022

(s. 3)

